

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4705/2020
25.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић, Гордане Комненић, Бисерке Живановић и Божицара Вујучића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Мишо Добријевић, адвокат из ..., против тужене „Војвођанске Банке“ АД Нови Сад, коју заступа Бранислав Живковић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Сремској Митровици Гж 1304/19 од 03.06.2020. године, у седници већа одржаној 25.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Сремској Митровици Гж 1304/19 од 03.06.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Вишег суда у Сремској Митровици Гж 1304/19 од 03.06.2020. године тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене „Војвођанске Банке“ АД Нови Сад и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Старој Пазови, Судска јединица у Инђији П 342/18 од 26.06.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена „Војвођанска Банка“ АД Нови Сад да тужиоцу АА из ... на име трошкова ревизијског поступка исплати 33.244,00 динара, у року од осам дана од дана достављања пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови, Судска јединица у Инђији П 342/2018 од 26.06.2019. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу по основу стицања без основа исплати: неосновано наплаћену провизију за обраду кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење од 17.579,29 динара са законском затезном каматом почев од 21.01.2009. године до исплате; неосновано наплаћену провизију за премију осигурање код НКОСК-а од 82.639,88 динара са законском затезном каматом од 30.12.2008. године до исплате; и неосновано наплаћену накнаду за обраду кредитног захтева код НКОСК-а износ од 2.636,22 динара са законском затезном каматом од 25.12.2008. године до исплате, све по основу уговора о стамбеном кредиту од 30.12.2008.

године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу за исплату 30.000,00 динара на име неоснованог обогаћења услед неплаћења промене варијабилног дела каматне стопе по уговору о стамбеном кредиту од ...2008. године са траженом законском затезном каматом од доспелости до исплате и за исплату тражене законске затезне камате на износ од 2.636,22 динара на име неосновано наплаћене накнаде за обраду кредитног захтева код НКОСК за период почев од 31.05.2006. године до 24.12.2008. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 55.288,70 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, у преосталом делу за још 81.375,30 динара, са траженом законском затезном каматом почев од извршности до исплате, захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка је одбијен као неоснован.

Пресудом Вишег суда у Сремској Митровици Гж 1304/19 од 03.06.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је делимично првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев у делу за исплату 82.639,88 динара на име неосновано наплаћене провизије за премију осигурање код НКОСК-а са законском затезном каматом од 30.12.2008. године до исплате и 2.636,22 динара на име неосновано наплаћене накнаде за обраду кредитног захтева код НКОСК-а, са законском затезном каматом од 25.12.2008. године до исплате, по уговору о стамбеном кредиту од ...2008. године и обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 9.427,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, док је у преосталом делу првостепена пресуда потврђена и у том делу жалба тужене одбијена као неоснована. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да исплати туженом износ од 9.960,00 динара на име трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучује као о изузетно дозвољеној на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца прописани чланом 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 87/18), имајући у виду да тужилац уз ревизију указује на другачије одлуке апелационих судова и виших судова у односу на правни став исказан у побијаној одлуци, због чега постоји различито поступање судова о истој правној ствари што указује на потребу одлучивања о ревизији као изузетно дозвољеној ради уједначавања судске праксе, услед чега је и одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП и оценио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању странке су 30.12.2008. године закључиле Уговор о стаменом кредиту за куповину непокретности по основу ког је тужиоцу одобрен стамбени кредит у износу од 37.400 евра у динарској противвредности по средњем курсу

на дан пуштања кредита у коришћење, са роком отплате кредита од 28 година и шест месеци уз променљиву номиналну каматну стопу од 6,69095% годишње од дана пуштања кредита у коришћење. Чланом 4. став 1. уговора је предвиђено да се корисник кредита обавезује да пре пуштања кредита у коришћење плати фиксни административни трошак према важећем Тарифнику НКОСК-а на име накнаде за обраду захтева и премију осигурања код НКОСК-а у износу од 2,5% од износа кредита. Приликом реализације кредита тужена је тужиоцу обрачунала и наплатила накнаду за обраду захтева код НКОСК-а од 2.636,22 динара дана 25.12.2008. године и накнаду за премију осигурања код НКОСК-а од 82.639,88 динара дана 30.12.2008. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев и обавезао тужену на исплату досуђених износа на име стеченог без основа, по основу наплаћене накнаде за обраду захтева и премије осигурања код НКОСК, позивом на примену члана 210. Закона о облигационим односима.

Врховни касациони суд је оценио да се ревизијом основано указује да је побијана другостепена одлука којом је преиначиа првостепена пресуда и одлучено одбијањем тужбеног захтева, донета уз погрешну примену материјалног права.

Чланом 1065. Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Члан 43. Закона о банкама („Службени гласник РС“ 107/05) прописује да централна банка може прописати јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Дакле, уговарање обавезе да једна уговорна страна сноси трошкове друге стране није противна члану 1065. ЗОО, али се такво уговарање не може посматрати независно од општих начела ЗОО имајући у виду да је банка финансијска стручна и доминантна уговорна страна. Тако, начело аутономије воље из члана 10. закона претпоставља да би у таквој ситуацији клијент банке имао слободу уговарања само уколико зна врсту и висину трошкова банке за које се обавезао да ће их сносити. Начело равноправности странака из члана 11. Закона подразумева да је у том случају кориснику кредита дата могућност да се упозна са врстом и ценом трошкова банке које се уговором на њега преваљује и да процени да ли су ти трошкови заиста учињени, или ће бити учињени, да ли је њихова цена одговарајућа, или се произвољно наплаћује. Начело савесности и поштења из члана 12. истог закона захтева да уговарање обавезе плаћање трошкова банке, треба ба садржи спецификацију трошкова и њихове висине, да би се избегла могућност злоупотребе у реализацији ове уговорне обавезе, односно могућност да банка наплати више пута исти трошак, односно да наплати и трошкове које уопште није имала, као и да предмет такве обавезе учини одређеним сходно члану 46. закона. Начело из члана 15. истог закона захтева да странке у заснивању уговорних односа полазе од начела једнаке вредности узајамних давања.

Имајући у виду наведено, по оцени Врховног касационог суда, правилан је закључак првостепеног суда да су наведене одредбе уговора о кредиту ништаве у смислу члана 103 ЗОО. Наиме, трошкови накнаде за обраду кредитног захтева код НКОСК према тарифнику НКОСК, као и накнада од 2,5% од износа одобреног кредита на име премије осигурања код ове корипорације, нису јасно исказани нити дефинисани. У Плану отплате кредита као ни у уговору о кредиту, није прецизирано на шта се односе трошкови обраде кредитног захтева и премије осигурања, нити зашто се трошак премије исказује у процентуалном износу за износ одобреног кредита. Структура тих трошкова није одређена, нити је кориснику кредита била позната у време закључења уговора. Таквим уговарањем банка је поступила супротно начелима из чл. 10. 11. и 15. ЗОО, те су спорне уговорне одредбе супротне члану 1065. ЗОО, из кога произлази да нема основа да банка посебно и додатно наплаћује још један вид своје услуге, означавајући га као трошак (накнада) обраде кредитног захтев и премије осигурања, јер све своје услуге наплаћује кроз уговорену камату на дати износ кредита.

Уговорне стране у уговорима за осигурање кредита су НКОСК и пословне банке, у складу са одредбама Правила пословања НКОСК од 12.02.2004. године. С тога је у погледу ове врсте накнаде, уговор о кредиту противан и начелу савесности и поштења и добрих пословних обичаја јер не садржи обавештење за тужиоца као корисника кредита о условима активирања обезбеђења у виду осигурања сопственог потраживања, садржини уговора о осигурању кредита, као и о статусу корисника кредита који није уговорна страна тог уговора.

Код таквог стања, а обзиром да су наведени трошкови обраде кредитног захтева и премије осигурања од тужиоца као корисника кредита додатно наплаћени пре пуштања кредита у коришћење, то је првостепени суд правилно тужену обавезао да тужиоцу исплати досуђене износе на име стицања без основа, применом члана 210. ЗОО са каматом од стицања у смисли члана 214. ЗОО.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду.

Тужилац је успео у поступку по ревизији па му применом члана 153. и 154. ЗПП припадају одређени трошкови овог поступка који су му досуђени у висини од 12.000,00 динара за састав ревизије од стране адвоката на основу Тарифног броја 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени Гласник РС“ број 121/12 и 99/20) и трошкови судских такси на ревизију и одлуку по ревизији од по 10.622,00 динара, према Тарифном броју 1. и 2. Таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени Гласник РС“ број 28/94 ... 95/18). На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Председник већа - судија
Весна Поповић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић